

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ

Ὁ ἐξοχος οὗτος ἀνὴρ τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος, ἐγεννήθη τῷ 1787 ἐν Λευκάδι, ἐκ γονέως ἑλκοντος τὸ γένος ἐξ ἀρχαίου καὶ τὰ πρῶτα φέροντος ἐν Λευκάδι πολυκτῆμονος οἴκου, ἐγγεγραμμένου εἰς τὴν τῶν Εὐγενῶν Λευκάδος *Χρυσῆν Βίβλον*, τῇ 20 Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1691.

Τῶν Ζαμπελίων ὁ οἶκος οὐ μόνον ἀναφέρεται εἰς τὰ Λευκάδια χρονικῶς, ἀλλ' ἤκμαζε ποτε ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Ἠπείρῳ. Πρὸς δὲ ἐν Ἑνετίᾳ ὑπῆρχον δύο εὐπατρίδαι οἶκοι *Zambelli*, ὁ μὲν ἐκεῖσε μετοικήσας ἐκ Βασάνου ὁ δὲ ἐκ Παταβίου, καὶ ἀμφότεροι, κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦ σπανίου πονήματος *Li Pregi delle Nobiltà Venete*, διεκρίθησαν, καὶ εἰς τῶν Ζαμπελίων, ἕνεκα τῆς φιλοπατρίας αὐτοῦ, ὅτε ἡ Ἑνετία ἐπολέμει κατὰ τῶν Τούρκων, προσέφερε τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ οὕτω τῷ 1685, ἐνεγράφη μεταξὺ τῶν Ἑνετῶν εὐπατρίδων. Ἀλλὰ πάντων τῶν κλάδων τοῦ οἴκου τῶν Ζαμπελίων, τὰ μάλιστα διεσημάνθη ὁ Λευκάδιος, ἅτε συνδεθεὶς στενότερα μετὰ τῆς ἑλληνικῆς τῶν γραμμάτων ἱστορίας, ἕνεκα τοῦ *Ἰωάννου*, ὃν σκιαγραφοῦμεν καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ *Σπυρίδωνος* (*).

Ἐκ τοῦ Λευκαδίου τῶν Ζαμπελίων κλάδου καὶ ἄλλοι ἐθεράπευσαν τὰ γράμματα καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ὠφείλσαν ὑπώσων τὴν πατρίδα. Ὁ ἱερεὺς *Νεκτάριος Ζαμπέλιος* γεννηθεὶς τῷ 1620, ἐκπαιδευθεὶς παρὰ Εὐγενίου Αἰτωλοῦ ὑπῆρξε διδάσκαλος ἱεροκήρυξ καὶ συγγραφεὺς θεολογικῶν καὶ γραμματικῶν ἔργων καὶ σημειώσεων περὶ σεισμῶν.

Ὁ *Γεώργιος Ζαμπέλιος* ἀκμάσας τῷ 1740, μαθητὴς τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρως, ἦτο εὐγλωττος ἱεροκήρυξ καὶ συνέγραψε τὴν ἀκολουθίαν τῶν μαρτύρων *Μηνᾶ*, *Βίκτωρος* καὶ *Βικεντίου* καὶ περιγραφὴν τοῦ φρικτοῦ σεισμοῦ τῆς Λευκάδος τοῦ ἔτους 1704. Ὁ *Νικόλαος Ζαμπέλιος* ἐπικαλούμενος Δασκαλάκης, ἀκμάσας περὶ τὸ 1770, ἦτο ῥήτωρ εὐγλωττος, ἐκήρυξε δὲ τὸν θεῖον λόγον καὶ ἐν *Ζακύνθῳ* τῷ 1777. Πολλοὶ Ζαμπέλιοι ἐτι διεκρίθησαν εἰς πολιτικὰ τῆς πατρίδος ὑπουργήματα, μεταξὺ τούτων ἀναφέρονται τὸν θεῖον τοῦ *Φήλικα Ζαμπέλιου* γραμματέα τῆς τότε Ἑπτανησιακῆς Γερουσίας καὶ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ ταῦτα ἀποσταλείσης πρεσβείας, καὶ τὸν πατέρα τοῦ *Ἰωάννου Ζαχαρίαν* συμβολαιογράφον, ὅστις ἔλαβε πολιτικὰς θέσεις καὶ ἀντεπάλαισε μετὰ τῶν συμπολιτῶν τοῦ κατὰ τῶν σκευωριῶν τοῦ σατράπου τῆς Ἠπείρου, ἐποφθαλμιῶντος μετὰ τῶν παρακλειμένων ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν καὶ τὴν Λευκάδα.

* *

Ὅτε ὁ *Ἰωάννης Ζαμπέλιος* ἐγεννήθη, ἡ Ἑπτάνησος ἦτο

(*) Περὶ *Σπυρίδωνος Ζαμπελίου* ἐδημοσιεύσαμεν βιογραφικὸν ἄρθρον ἐν τῷ «Ποιητικῷ Ἀνθῶνι» *Ζακύνθου* Ἀρ. 10.

ὑπὸ τὴν παρακμάζουσαν Ἑνετίαν. Μετὰ δεκαετίαν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, τῷ 1797, ἀφίκοντο ἐν Ἑπτανήσῳ οἱ δημοκρατικοὶ Γάλλοι καὶ ὁ ὄχλος ἐπανηγύριζε τὴν πτώσιν τῆς Ἑνετοκρατίας, νομίζων ὅτι δὲν θὰ ἐπιέζετο πλέον, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ, τῷ 1799, ἀφίκοντο οἱ Ρωσσοτούρκοι καὶ οἱ ἄρχοντες ἀπέκτησαν τὴν ἀπολέσασαν ἰσχύν, ἣν διетήρησαν καὶ δετε συνταγματικῶς διωκεῖτο ἡ Ἑπτάνησος.

Ὁ Ζαμπέλιος λοιπὸν ἐτι νεώτατος ὢν εἶδεν ἡμέρας ἐλευθερίας καὶ ἀνετράφη εἰς ἡμέρας καθ' ἃς αἱ λέξεις *Πατρίς*, *Νόμος* καὶ *Ἐλευθερία* ἐξυπνίζον ἐν τῇ ψυχῇ πάντων τῶν φιλελευθέρων, τὰς εὐγενεστέρας τῶν ἰδεῶν — τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν.

Ὁ *Σπυρίδων Ζαμπέλιος* βιογραφῶν ἀνωνύμως τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγει ὅτι ὁ *Ἰωάννης* «ἐδιδάχθη τὰ μὲν κοινὰ λεγόμενα γράμματα ἐν πρώτοις παρὰ τινι Γεωργίῳ Θειακῷ, καὶ μετὰ τοῦτον παρὰ τῷ *Σπυρίδωνι Μαυρομάτῃ*, ἱερομονάχῳ, τῶν κριτέρων τότε ἀναλαμβανόντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν προκαταρκτικὴν τῶν παιδῶν διδασκαλίαν. Τῆς δὲ σπουδῆς τῆς πατρίας γλώσσης, τῆς ὁποίας μετὰ ταῦτα ἀνεδείχθη ἐνθερμος θαυμαστῆς καὶ λάτρης, ἤρξατο κατὰ πρῶτον εἰς τὸ σχολεῖον *Ἰθακησίου τινός*, *Γεωργίου Δενδρινοῦ* καλουμένου, καὶ ἐπαινουμένου ὡς Ἑλληνιστοῦ εὐδοκίμου καὶ πολυμαθοῦς. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐφοίτησεν εἰς τὸ διδασκαλεῖον ἐτέρου Ἑλληνιστοῦ, *Χριστοδούλου Λεοντίου* ἐξ Ἀρτης, ἀνδρὸς πεπαιδευμένου μὲν, τραχείος δὲ καὶ ἰδιοτρόπου, καὶ πολὺ τῶν λοιπῶν συναδέλφων προέχοντος εἰς τὸ τῆς διδασκαλίας δυσμέθοδον. Παρὰ τούτων ὅθεν ἐκατέρων μικρὰ ὠφελήθη ἔτερος δὲ ἀνὴρ, οὐ μόνον κατὰ τὸ εὐμέθοδον τῆς διδασκαλίας πολὺ τῶν ἄλλων διαφέρων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς ψυχῆς τὴν νευγένειαν καὶ τὸ διακαές τῆς φιλοπατρίας καὶ τὸ αὐστηρὸν καὶ ἀδιάφθορον τοῦ χαρακτῆρος ἐν τοῖς μάλιστα διαπρέπων ἐμελλε νὰ ἀναλάβῃ τοῦ παιδὸς τὴν πνευματικὴν ἡμάρψωσιν καὶ διέθνη τὴν θερμουργὸν αὐτοῦ φύσιν εἰς τὸν προορισμὸν τῆς. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν ὁ Εὐστάθιος Στεφανίτης, μαθητὴς τοῦ *Παλαμᾶ Μεσολογγίτου*. Οὗτος ὁ ἀνὴρ ἀνέλαβε τὴν ἐκπαιδαγωγίαν τοῦ νέου Ζαμπελίου. Τόσον δὲ προθυμότερον ἐνησχολήθη εἰς τὸ ἔργον καθ' ὅσον ἦτο καὶ ἀνάδοχος τοῦ παιδός, καὶ ἡσθάνετο στενότερα τὰ πρὸς αὐτὸν πνευματικὰ καθήκοντα. Ὑπ' αὐτοῦ λοιπὸν ἐχειραγωγήθη ὁ νεανίας εἰς τὸ μεγαλοπρεπές ἄδυτον τῆς προγονικῆς φιλολογίας, ὑπ' αὐτοῦ ἐποτίσθη τῆς γλυκύτητος τῆς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τῶν προγονικῶν ἀριστουργημάτων, καὶ ἦρθη ἡ ψυχὴ του εἰς θαυμασμὸν καὶ ἁμιλλαν.»

Ὁ γέρον Ζαμπέλιος ἐνδιδούς εἰς τὰς ἐνθέρους τοῦ *Στεφανίτη* προτροπὰς ἐσυγκατένευσε νὰ μεταβῇ ὁ *Ἰωάννης* του εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς τελειοποίησιν τῶν μελετῶν καὶ ἐκμάθησιν ἐπιστήμης. Οὕτω τῇ 2 ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1804 ὁ *Ἰωάννης* μετὰ τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ *Μιχαὴλ Σικελιανοῦ* διὰ ἰονικοῦ πλοίου μετέβη εἰς τὴν μουσοτραφῆ Ἰταλίαν.

Ἐν Ἑπτανήσῳ ἀρνησίπατρις δὲν ἐθεωρεῖτο ὁ ἀσπαζόμενος

τὴν ἰταλικὴν διάλεκτον, μάλιστα ἐκ τῆς μικρᾶς ἡλικίας ἐθῆ-
λαζον τὰ θέλητρα τῆς ἰταλικῆς ἐξευγενήσεως, ὅπως παι-
δαγωγηθῶσιν εἰς τὰ ἰταλικά γυμνάσια καὶ ἐν τοῖς Πανεπι-
στημίοις συμπληρώσωσι τὰς σπουδὰς. Οὕτω καὶ ὁ μικρὸς Ζαμ-
πέλιος δὲν περιεφρόνησε τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν. Ἀλλὰ εἰς
τὴν Λευκάδα ἀτελῶς καὶ ἀτάκτως τὴν εἶχε σπουδάσει οἶκοι,
διὸ ἠναγκάσθη τὸ πρῶτον ἔτος νὰ φοιτήσῃ εἰς τὸ γυμνάσιον
τῆς Βονωνίας. Τὸ ἐπὶ τὸν ἔτος ἤρξατο τῆς ἀκροάσεως τῆς Νο-
μικῆς ἐπιστήμης, εἰς τὸ τῆς Βονωνίας Πανεπιστήμιον. Ἀσχο-
λούμενος ὅμως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νομικῆς δὲν παρημέλει
καὶ τῆς δι' ἄλλων μαθημάτων καλλιέργειας τοῦ πνεύματος,
καὶ μίαν ὥραν, ὡς αὐτὸς γράφει, ἐκάστης ἡμέρας εἶχε ἀφιε-
ρωμένην εἰς τὴν μελέτην τῶν συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος.
Ἐν Βονωνίᾳ συνέδεσε φιλίαν μετὰ τοῦ Ἰωάννου Κωλέττου
καὶ Θεοφίλου Καίρη, ἐν τῇ αὐτῇ πόλει τοῦ μὲν τὴν ἰατρικὴν
σπουδάζοντος, τοῦ δὲ εἰς τὰ τῆς Θεολογίας ἀσχολουμένου.
Μετὰ τριετὴ μελέτην μετέβη πρὸς μείζονα τελειοποίησιν τῶν
σπουδῶν του εἰς Πίζαν, ὅπου ἐσχέτισθη μετὰ τοῦ περιλαλή-
του νομοδιδασκάλου Καρμινιάνου καὶ τοῦ καθηγητοῦ τῆς
φιλοσοφίας Σακκέτου.

Ἀποπερατώνσας τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης ἔδωκε τὰς
νενομισμένας ἐξετάσεις καὶ ἔτυχε διδακτορικοῦ διπλώματος
ἀριστεύσας. Ἐκ Πίζης μετέβη εἰς τὴν Παρίαν, ἐν ᾗ δια-
μείνας χρόνον τινά, ἐπορεύετο συγχρόνως καὶ εἰς τὰ Μεδιό-
λανα. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπέκτησε τὴν φιλίαν τοῦ ἐνδόξου
ἐπιστήμονος Ῥομανιόζη, παρὰ τοῦ ὁποίου πολὺ ὠφελήθη εἰς
τὰς ἐπιστημονικὰς μελέτας του. Ἐνταῦθα ἐγνώρισε καὶ τὸν
μέγαν ποιητὴν Μόντην, ὅστις, δυστυχῶς εἶχεν αἰσθήματα
δουλοπρεπῆ καὶ χάριν συμφέροντος ὕμνησε καὶ τοὺς τυράννους
τῆς πατρίδος του, διὸ δικαίως σήμερον ἡ ἐλευθέρᾳ Ἰταλίᾳ
δὲν τὸν ἐκτιμᾷ. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἔξοχος διάνοια, ἀπαιτεῖται αἰ-
σθημα γενναῖον, ἀφιλοκέρδεια, καὶ ἀποσίωσις μέχρι θυσίας διὰ
τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος. Τί ὠφελεῖ νὰ εἶνε τις μεγαλοφυῆς
ἂν διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του δὲν γίνεται ὠφελίμως εἰς τὴν
πατρίδα του; Διὸ ὁ Ζαμπέλιος ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τοῦ
Μόντη μόνον φιλολογικῶς ὠφελήθη. Ὁ νέος Λευκάδιος ἡ-
σθάνετό τι ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅπερ μετὰ τῆς συναναστροφῆς τοῦ
ἀφιλοπάτριδος Μόντη, δὲν ἐξεγείρετο. Εὐτυχῶς ἐν τῇ πόλει
ἐκείνῃ γνωρισθεὶς καὶ φιλίαν συνάψας μετὰ τοῦ Ἑλλήνου Φω-
σκόλου, ἀνδρὸς σπανίων ἀρετῶν πεπρωκισμένου καὶ φιλοπά-
τριδος ὑπὲρ τὸ δέον ἀξιολόγως ὠφελήθη. Τοῦ Φωσκόλου καὶ
τοῦ Ζαμπελίου τὸ ἰδανικὸν ἦτο ἡ πατρίς, ἡ καταστροφὴ
τῶν τυράννων, ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τοῦ
ζυγοῦ. Ἀλλὰ ὁ Φώσκολος ἦτο τότε ἀνώτερος κατὰ τὴν ἡλι-
κίαν καὶ τὴν πείραν καὶ τὴν μάθησιν καὶ οὕτως ἐγένετο «ὁ
ποδηγέτης, ὁ Ἀπόλλων τοῦ Ζαμπελίου». Ὁ Ἰωάννης Ζαμ-
πέλιος αὐτοβιογραφούμενος λέγει. «Ὁ Φώσκολος, ὁ ἔξοχος οὗτος ποι-
ητὴς μοὶ διέδωκε πῦρ ἑλληνικόν, ἐξερχόμενον ἐκ τῶν τά-
φων του. Ὁ ἦχος τῆς σάλπιγγός του ἀνήγειρεν ἐκ τοῦ ὕ-
πνου τοῦ θανάτου τὴν ψυχὴν μου. Ἡ ἐνεργὸς ἁρμονία τῶν

» ἰταλικῶν αὐτοῦ στίχων μὲ ἔκαμνε συνεχῶς νὰ φέρω εἰς τὴν
» φαντασίαν μου τοὺς σπινθῆρας τοὺς ἐξαστράπτοντας ἀπὸ
» τὰ κράνη καὶ τὰ τροχισμένα ξίφη τῶν Μαραθωνομά-
» χων, νὰ βλέπω τὰς σκιάς, αἵτινες ξιφῆρεις ἐζήτουν τὴν
» μάχην ὑπὲρ ἐλευθερίας εἰς τὰς Πλαταιάς, καὶ ν' ἀν-
» τηχῶσιν εἰς τὰ ὠτά μου ἡ ποδοβολή καὶ ὁ χρεμετισμὸς
» τῶν ἵππων, ὁ κρότος τῶν φαλάγγων καὶ τὰ πολεμιστήρια
» ἄσματα τῶν συμπλεκομένων μὲ τοὺς πολεμίους». Τὸ ἔξο-
χον ποίημα τοῦ Φωσκόλου οἱ Τάφοι ἐξήναψαν τὴν ποιητι-
κὴν φλόγα τοῦ ἡμετέρου Ζαμπελίου, ἀλλὰ καὶ ὁ διαπρεπὴς
τῆς Ἰταλίας πολίτης Σιλβίας Πέλικος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν
τῶν Τάφων ἠσθάνθη καὶ αὐτὸς ἐξανάπτουσαν ἐν αὐτῷ τὴν
ποιητικὴν φλόγα. Ὁ Γαριβάλδης εἶπεν ὅτι οἱ Τάφοι εἶνε
ὠφέλιμον ἀνάγνωσμα καὶ ὁ Βύρων μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν
ἐκλαυσεν ἐκ πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ (*).

Ὁ Ζαμπέλιος ἐν Ἰταλίᾳ εὗρε καὶ ἕτερον φιλόπατριν καὶ
ἔξοχον ποιητὴν δυνάμενον νὰ τὸν ὠφελήσῃ διὰ τῶν συμβου-
λῶν του καὶ νὰ τῷ ἀνάψῃ τὴν φλόγα ἣν ἠσθάνετο. Ὁ μέγας
οὗτος ἀνὴρ ἦτο Ἰταλός, ὁ Βίκτωρ Ἀλφιέρης.

Ἡ ἰταλικὴ τραγωδία μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀλφιέρη ἦτο
ἀναξία μεγίστης προσοχῆς. Ὁ Ἀλφιέρης ἔδωκεν εἰς αὐτὴν
ψυχὴν. Οἱ τύραννοι αὐτοῦ φαίνονται ὑπερβολικοί, ἀλλ' ἔπρεπε
νὰ ἦσαν τοιοῦτοι ἵνα προξενήσῃ ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἰταλικὸν
λαὸν ὥστε ν' ἀφυπνισθῇ ἀπὸ τοῦ πολιτικοῦ ληθαργίου καὶ ὑπε-
ρασπίσῃ τὰ δικαιώματά του. Ἐνεκα τῆς μεγίστης αὐτοῦ
φιλοπατρίας, ἐν ταῖς τραγωδίαις του τὸ πατριωτικὸν αἶσθημα
εἶνε ἀμίμητον.

Ἄς ἀκούσωμεν τί ὁ ἴδιος Ἰωάννης Ζαμπέλιος γράφει:
«Ἡ πρώτη παράστασις τοῦ Ἀλφιέρη, εἰς τὴν ὁποίαν παρευ-
» ρέθη, ἦτον ἡ τοῦ Τιμολέοντος. Δὲν δύναμαι νὰ περιγρά-
» ψω τὴν χαρὰν μου, τὴν ἐκστασίν μου, τὸν ἐνθουσιασμόν μου
» τὰς συγκινήσεις μου, μηδὲ νὰ ἐκφράσω τὴν ταραχὴν, εἰς
» ἣν ἐταλαντεύθη ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ νύκτας
» μετὰ τὴν ἀκρόασιν». «Ὁ Ἑλλήν ἦρως τῆς Κορίνθου, ἡ
» ἀδούλωτος γλῶσσά του, τὸ ὕψος τῆς φιλοπατρίας του, ὥς
» καὶ ὁ ἡρωϊκὸς ἱματισμὸς του καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα τῆς
» διαγωγῆς καὶ ἀπαγγελίας του, προσέτι καὶ ἡ ἑλληνικὴ τοῦ
» δράματος διεξαγωγὴν μὲ ἀφῆρπασαν εἰς γεγοητευμένην
» τινὰ ζώνην ποιητικὴν, ἐνθα συγκεχυμένως μὲν ἀνεμινύετο
» ἡ εἰκὼν τῆς πατρίδος μου μετὰ τῆς Ἰταλικῆς ἐξευγενήσεως.
» τῆς δὲ παιδικῆς ἡλικίας αἱ ἀναγεννήσεις συνηρμύζοντο ἀνεκ-
» φράστως πως ἐν τῇ καρδίᾳ μου μετὰ τῶν νέων αἰσθημά-
» των καὶ ἀναγκῶν, τῶν ἀναφυσμένων ἐν ἐμοὶ ὑπὸ τὴν ἐνέρ-
» γειαν τοῦ θέματος. Ἔως τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχον μόνον

*) Μετὰ τοῦ Φωσκόλου διετῆρει ὁ Ζαμπέλιος ζωηρὰν ἀλληλογραφίαν
περὶ διαφόρων φιλολογικῶν ἀντικειμένων καὶ περὶ ἐπτανησιακῶν ἰδίως
πραγμάτων. Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν ταύτην ἔδιδεν ὁ Ζαμπέλιος πολ-
λὴν σημασίαν, ἐπεὶ μετὰ ἄλλους θρηνεῖ ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ αὐ-
τοῦ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐπιστολῶν, γενομένην κατὰ τὰ συμβάντα ἐν
Λευκάδι σεισμὸν τὴν 7 Ἰανουαρίου 1825.

»ἀγαπήσει καὶ θαυμάσει τῆς προγονικῆς μου ἱστορίας τὸ παρελθόν. Ἐκτοτε δὲ ἠγάπησα μέχρι λατρείας ἀντικείμενον ἄόρατον ἔτι καὶ ἀνεπίγνωστον, ἠγάπησα ἐνθέρμως, πυρετωδῶς τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος μου. Προέγνων δὲ τὴν δόξαν ἐκείνην, ἥτις ἐμελλέ ποτε νὰ τιμήσῃ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. τὴν δόξαν, ἥτις ὡς ἐν ὀνείρῳ καὶ διοράματι, ἀνέτειλεν εἰς τὴν οἰστρηλατουμένην μου φαντασίαν. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ποιητῶν καὶ λογογράφων μας εἶχεν ἀπογράψει καὶ ἐμὲ εἰς τὸν κατάλογον τῶν παθητικῶν τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλειότητος ἐραστῶν. Ἀπὸ τῆς παραστάσεως ὁμοῦς ἐκείνης συνησθάνθη ἐν ἐμαυτῷ τὴν ἐνέργειάν μου, τὴν ἐλευθερίαν μου· ἀπηλλάχην πάσης παθητικῆς ἐκθειάσεως· ἐγένετό μοι θαυμαστὴς ἐνεργητικὸς. Ἐν ἐνὶ λόγῳ συνεγέυθη μετὰ τοῦ ποιητοῦ τὴν ἡδονὴν τῆς δραματουργίας καὶ συνέγνων ἁμυδρῶς ἐμαυτῷ τὴν δραματικὴν τάσιν μου.»

Ὁ Ζαμπέλιος ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ καὶ προσωπικῶς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις τόσῃ ἐπὶ τῆς ψυχῆς του ἔλαβεν ἐπιρροήν, μετέβη εἰς Φλωρεντίαν ἃ Ἐπαλλεν ἡ καρδιά του, γράφει ὁ ἴδιος ἐκλονοῦντο οἱ πόδες του, ὅταν εἰσελθὼν εἶδεν αὐτὸν σοβαρᾶ τῇ μορφῇ ὑποδεχόμενον τὴν ἐπίσκεψιν. Ἀνεγίνωσκε τὴν ὥραν ἐκείνην τὸν Ἀριστοφάνην, τὸν ὁποῖον δεῖξας τῷ Ζαμπέλῳ καὶ ἀναγνούς αὐτὸς κατὰ τὴν προφορὰν τοῦ Ἑράσμου, παρεκάλεσε καὶ ἐκεῖνον ν' ἀναγνώσῃ κατὰ τὸν ἰδιόζοντα τοῖς Ἕλλησι τρόπον. Ἀμα δὲ ἤκουσε τὸ εὔηχον τῆς νεοελληνικῆς προφορᾶς, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἱλαρύνθη, τὰ χεῖλη ἐμειδίασαν καὶ λύσας τὸ σοβαρὸν τοῦ προσώπου, ἥσπασατο τὸν νέον Ἕλληνα, καὶ ἱλαρῶς προσηνέχθη κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τῆς συνδιαλέξεως. Δυστυχῶς ὁ Ζαμπέλιος ὀλίγον ὥφελήθη ἐκ τοῦ μεγαλοφυοῦς ποιητοῦ καὶ πατριώτου Ἀλφιέρη, καθότι οὗτος ἀπέθανε μετ' ὀλίγον.

Ἡ Ἰταλία ἠγάπησε τὸν Ζαμπέλιον ὡς ἠγάπησε καὶ ἄλλους Ἕλληνας οἷον τὸν Μάριον Πιέρην, τὴν Ἰσαβέλην Θεοτόκην, τὸν Βονδιώλην, τὸν Μουστοζύδην, τὸν Μάντζαρον, τὸν Προσαλένδην, τὸν Δελβινιώτην καὶ πολλοὺς ἄλλους. Δὲν ἀναφέρονται μετὰ τῶν ὀνομάτων τούτων τὸν Φώσκολον, καθότι ἡ Ἰταλία δὲν ἀγαπᾷ τὸν Φώσκολον, ἀλλὰ τὸν λατρεῖ.

Ἐν Ἰταλίᾳ λοιπὸν ἐκτήσατο ὄνομα ἀνδρὸς λογίου ὁ Ζαμπέλιος, ὥστε μόνις τὸ τρίτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγοντα παρεκάλεσεν αὐτὸν ὁ καθηγητὴς Φραγκίσκος Σακκέτης ν' ἀναλάβῃ τὴν διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Λύκειον τῆς Λούκας, ἀλλὰ ἀπεποιήθη.

Ἀκολουθῶς μετέβη εἰς Παρισίους ἐπὶ σκοπῷ νὰ γνωρίσῃ προσωπικῶς τὸν φίλον του Κοραῆν καὶ ν' ἐπαυξήσῃ τὰς γνώσεις του. Εἰς τὸν Κοραῆν καθυπέβαλλε καὶ τὸ πρῶτον τῆς μούσης του δοκίμιον, ζητῶν παρ' αὐτοῦ ὁδηγίαν. «Γράψον,» γράψον, εἶπε πρὸς τὸν νέον ὁ γέρον διδάσκαλος τοῦ Γένους, «γράφον, περιποιήθητι τὴν Μοῦσαν διὰ τῆς νέας γλώσσης μας, καὶ θέρμανον τῶν ὁμογενῶν τὰ στήθη διὰ τὴν Ἀνάστασιν τῆς Πατρίδος.» Μετὰ ἐνὸς ἔτους διαμονὴν ἐν Παρισίοις ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ μετ' οὐ πολὺ, μανθάνει τὸν

θάνατον τοῦ πεφλημένου αὐτοῦ πατρός, ἐξ ἀνάγκης δὲ ἔπρεπε νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν Λευκάδα, ἐφ' ᾧ ἀποπλεύσας ἐπὶ ζακυνθιακοῦ πλοίου ἦλθε εἰς Ζάκυνθον τῷ 1810 καὶ ἐντεῦθεν εἰς Λευκάδα μετέβη, ἥτις πρὸ μικροῦ εἶχε περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλων.

Ἐν Λευκάδι ὁ Ζαμπέλιος ἐνεκα τῶν ἐλευθέρων αὐτοῦ ἀρχῶν ἐπέσυρε τὴν δυσμένειαν τῶν Ἀγγλων, ἐφ' ᾧ καὶ κατεδίωχθη ὡς βοναπαρτιστῆς καὶ δημεγέρτης. Τῇ μεσολαβήσει ὁμοῦς τῶν συγγενῶν, ἔπαυσε νὰ ἰσχυρῶς ἀπὸ τοῦ καταδίωξιν, ἀφ' οὗ ἐπείσθησαν πλέον περὶ τῆς εὐθύτητος τοῦ χαρακτῆρος του. Οὕτω διωρίσθη δικαστὴς Λευκάδος. Μετὰ τρία ἔτη ὑπηρεσίας, παραιτηθεὶς κατάρθρωσε νὰ λάβῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ Εἰσαγγελέως. Ἡ φύσις του ὁμοῦς τὸν εἶχε προικίσῃ μὲ τοιαῦτα αἰσθήματα, ὥστε κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἔπρεπε ψυχῇ τε καὶ σώματι νὰ ἀφιερῶθῃ εἰς τὴν πατρίδα, ἥτις ἡτοιμάζετο εἰς τὸν ἀγῶνα.

Τέσσαρα δὲ ἔτη πρὸ τοῦ ἀγῶνος ὁ Ζαμπέλιος ἐμυήθη τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ ἀκολούθως προσηλύτισε πολλοὺς συμπολίτας καὶ ἡπειρώτας Ὑπὲρ τὸ δέον περιποιήθη καὶ ἐβοήθησε τοὺς ἀγωνιζομένους, παρῆχεν ὅπλα καὶ ἐφόδια αὐτοῖς ἐφ' ᾧ συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς τὴν ἐπανάστασιν. Ἐξάλλος δὲ ἔβαλλε θοῦριον, ὃν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε συνθέσει, οὗ τινος ἡ ἀρχὴ εἶνε.

Παῖδες Ἑλλήνων, ἦλθ' ἡ στιγμή
Νὰ κινηθῶμεν μιᾷ ὁρμῇ,
Συγχρόνως νὰ πηδῶμεν,
Μαζὺ νὰ πολεμήσωμεν.
Πρὸς δόξαν τῆς θρησκείας μας
Καὶ τῆς ἐλευθερίας μας.
Οἱ τύραννοί μας Ὀθωμανοὶ
Δὲν εἶνε, ὡς ἦσαν, τὸσον δεινοί.
Ἡμεῖς δὲ κατελάβομεν
Τινος γονεῖς ἐλάβομεν
Ὅλοι λοιπὸν ἄς σπεύσωμεν
Τοὺς Τούρκους νὰ φονεύσωμεν.

Ἐνῷ δὲ ὁ Ζαμπέλιος ἦτο ὅλως ἀφωσιωμένος εἰς τὰ τοῦ Ἀγῶνος, τῇ 7 Ἰανουαρίου τοῦ 1825 τρομερὸς σεισμὸς ἐκλόνισε καὶ κατέστρεψε τὴν Λευκάδα καὶ οὕτω μετὰ τῆς ἀπωλείας τῆς οἰκίας του, ὁ Ζαμπέλιος, συναπώλεσε τὰ ἐπιπλά, τὴν βιβλιοθήκην καὶ ὅ,τι πολύτιμον εἶχε.

Τῷ 1826 προεβιβάσθη ἀνώτερος δικαστὴς εἰς Κεφαλληνίαν, ὅπου μεταβάς διέμεινε μέχρι τοῦ 1828. Κατὰ τὸ 1834 προήχθη εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς δικαστικῆς ἐν Ἑπτανήσῳ ἐξουσίας, διορισθεὶς μέλος τοῦ ἀνωτάτου δικαστικοῦ Συμβουλίου, τοῦ ἐν Κερκύρᾳ ἐδρεύοντος, ὅπου καὶ πανοικί μετώκισεν. Εἰς τὸ ὕψιστον τοῦτο ἀξίωμα ἔμεινε δεκαεπτὰ ἔτη καὶ βεβαρυμένος τέλος ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀσθενείας, ἐζήτησε τὴν προσήκουσαν σύνταξιν του. Χάριν τῆς υἱείας του τῷ 1842 μετέβη εἰς τὴν Ἰταλίαν ὅπου ἀνακουφισθεὶς ἀπὸ τῆς νόσου ἐπανῆλθε εἰς Κέρκυραν. Ἀπηλλαγμένος ὢν τότε τῶν δημοσίων ἀσχολιῶν ἀνεκδότως κατεγίνετο εἰς μελέτας καὶ συγγραφὰς μέχρι τῆς 15 Μαΐου τοῦ ἔτους 1856,

ὁπότε δι' ὀξυτάτης ἀποπληξίας ἀπέθανε καὶ ἐτάφη εἰς τὴν ἐν τῷ προαστείῳ Κερκύρας Ἀνεμομύλῳ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ἐπὶ δὲ τοῦ μνήματος αὐτοῦ ἀναγινώσκεται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή

Ἰωάννης Ζαμπέλιος

Λευκάδιος

Τὸ σῶμά σου ἐν εἰρήρῃ ἐτάφη

καὶ τὸ δρομά σου

ἔησεται εἰς γενεάς

Ὁ δὲ συμπολίτης αὐτοῦ μακαρίτης Ἰωάννης Σταματέλος ἔγραψεν εἰς τιμὴν τοῦ συμπολίτου αὐτοῦ, κατὰ μίμησιν τὸ ἐξῆς ἐπιτύμβιον.

Μνῆμα μὲν Ζαμπελίου Ἑλλάς· κεῖθι δ' ὅστέα

γῆ Σχερίης· ἡ γὰρ δέξατο τέρμα βίου.

Πατρίς δ' ἱερὸν Σαπφοῦς ἄλμα· πλείστα δὲ Μούσαις

τέρψας, ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει (*).

Ὁ Ζαμπέλιος ὄχι μόνον ἦτο εἰλικρινὴς φιλόπατρις, ἀτρόμητος τοῦ ἀγῶνος προστάτης, εὐσυνείδητος λειτουργὸς τῆς Θέμιδος καὶ τίμιος πολίτης, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, τῶν ἐργασθέντων ὑπὲρ τῆς γραμματολογίας τῆς πατρίδος, ἡτις διὰ ἀπεριγράπτων θυσιῶν ἡτοιμάζετο νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος. Ὁ Ζαμπέλιος εἶνε ἐκ τῶν δρώντων προσώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἶνε ὁ δημιουργὸς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν τραγωδίας.

Εἶδομεν ἀνωτέρω πόσον ἡ εὐαίσθητος καρδιά του συνεκινήθη ἐκ τῆς παραστάσεως τῆς τραγωδίας τοῦ Ἀλφίερη Τιμολέων, βεβαίως ὑπὸ τὸ κράτος τῆς συγκινήσεως ἐκείνης θὰ συνέγραψεν τὴν πρώτην αὐτοῦ τραγωδίαν Τιμολέων, ἣν ἀφιέρωσε τῷ Κοραῖ. Ἡ πρώτη αὕτη τραγωδία του ἐδημοσιεύθη τῷ 1818 ἐν Βιέννῃ τύποις Ἰωάννου Σνείερ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Τιμολέων Τραγωδία παρὰ Ἰωάννου Ζαμπελίου Λευκαδίου*. Ἡ τραγωδία ἤρесе, παρεστάθη ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἀλλαχοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Ἰδοὺ περιεργίας χάριν κρίσεις τινὰς τῶν συγχρόνων. Ὁ Κωνσταντῖνος Νικολόπουλος ἐν τῇ παρισιανῇ *Revue Encyclopédique* ἔγραφε «... On remarque dans cette pièce des beautés du premier ordre, qui décelent un homme de génie». Ὁ δὲ Πίζος Νερουλὸς ἐν τῷ *Cours de Littérature grecque moderne* ἀπεφαίνετο ὅτι «... cette pièce est conduite avec art; les caractères sont fortement tracés, les péripéties bien combinées; on y admire des traits ingénieux et brillants; mais le style n'a pas toute la nationalité desirable, parce que l'auteur, enthousiaste de la littérature italienne, a trop habituellement imité la manière d'écrire d'Alfieri».

*) Οἱ στίχοι οὗτοι ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Ἀγαπίῃ Ζακύνθου τοῦ ἔτους Β'. φυλ. 13, ἀλλὰ ἡμεῖς τοὺς δημοσιεύσαμεν κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ ἀοιδίμου λογίου Σταματέλου.

Εἰς τὴν ἀφιέρωσιν ὁ Ζαμπέλιος ἔλεγε τῷ Κοραῖ «... σκοπὸς μου εἶναι, νὰ περιποιηθῶ τὴν νεανίδα μας γλῶσσαν, νὰ εὕρω εἰδὸς τι στίχου καὶ ὅρους τραγικοῦ, καὶ νὰ γράψω δι' αὐτῶν τραγωδίας· ἂν ἐπέτυχον ἢ ὄχι, εἶναι ζήτημα τὸ ὁποῖον ὑποβάλλω πρὸς σέ, καὶ πρὸς τοὺς λογιωτέρους τοῦ Γένους μας. Καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν ἐπιτύχω, μοὶ μένει ἡ κρύφιος εὐαρέστησις, ὅτι πρῶτος ἀνοίγω τὸ στάδιον, παρακινήθεις ἀπὸ δυνατὴν εὐνοίαν πρὸς τὴν πατρίδα, τὴν δόξαν καὶ τὴν παιδείαν, καθ' ἣν καιρὸν ἤρξαντο νὰ θερμαίνωσι τῶν Ἑλλήνων τὰ στήθη...».

Ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος, ὁ Γεώργιος Καστριώτης καὶ ὁ Ρήγας Φεραῖος*, συνεγράφησαν, καὶ ἐτυπώθησαν διαρκούντος τοῦ ἀγῶνος.

Τὸν *Ρήγα Φεραῖον*, ἀφιέρωσε μάλιστα «τῇ Ἑλληνικῇ ἀναγεννήσει διὰ τὰς χρηστὰς ἐλπίδας» καὶ ἐν τῇ ἀφιέρωσει λέγει σὺν ἄλλοις ἀχαῖρι ὦ Ἀναγέννησις τῆς Ἑλλάδος. Σὲ «ἐκ παίδων ἐπεθύμησα· σὲ ὠνειρευόμην ἡμέραν καὶ νύκτα. σὲ ἔζησα κ' ἡξιώθην νὰ ἴδω μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἀρχομένην καὶ τελειωμένην. Ἀς ἀποθάνω τώρα οὐδὲν μέλει μοι καταβαίνω εἰς τὸν τάφον εὐαρεστημένος διὰ τὰ παρελθόντα, καὶ εὐελπίς διὰ τὰ μέλλοντα...».

Ἐπονται δὲ αἱ ἐξῆς τραγωδίαὶ κατὰ χρονολογικὴν τάξιν: *Μάρκος Βότσαρης*, *Ἰωάννης Καποδίστριας*, *Γεώργιος Καραϊσκάκης*, *Χριστίνα Ἀραγνωστοπούλου*, *Διάκος καὶ Κόδρος*, τὰς ὁποίας καὶ ἐδημοσίευσεν πάσας, πλὴν δύο τῶν τοῦ *Ὀδυσσεὺς Ἀνδρουτσου* καὶ τῆς *Μηδείας*, αἵτινες ἐξεδόθησαν μετὰ τὸν θάνατόν του.

Παντοῦ τῶν τραγωδιῶν ἐπικρατεῖ τὸ πάθος τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐκδηλοῦνται γενναῖα καὶ ὑψηλὰ ὑπὲρ τῆς πατρίδος φρονήματα, ἀπερ δίδουσι ζωὴν εἰς αὐτάς. Ἐλλείπει ἀληθῶς ἡ δραματικὴ δράσις, ἡ περιπλοκὴ τῶν περιπετειῶν καὶ πράξεων, ἡ ποικιλία τῶν χαρακτήρων. Μάλιστα χαρακτηρὲς τινες, νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶνε τοῦ Ἀγῶνος, ἄλλοι δὲ ἀτελεῖς. Ἀλλὰ μεθ' ὅλων τῶν ἐλαττωμάτων τούτων καὶ ἄλλων αἱ τραγωδίαὶ θὰ εἶνε πάντοτε πολύτιμον ἀνάγνωσμα παντός Ἑλλήνου, ἔχοντος αἰσθήματα γενναῖα ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἀδιάφορον ἂν καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς δὲν δύνανται νὰ ἐπιζήσωσι.

Στίχον ἐξελέξατο ὁ ποιητὴς τὸν τρίμετρον ἱαμβικὸν ἀνομοιοκατάληκτον. Γλῶσσαν δ' ἐξελέξατο τὴν μεσάζουσαν, οὔτε ἄκρατον Ἑλληνικὴν οὔτε τὴν τῆς χυδαίας τύρβης. Ὁ ἴδιος ποιητὴς λέγει «... γλῶσσαν ἐσπούδασα εἰς τὰ βιβλία τῶν νέων μας συγγραφέων, εἰς τὰς συναναστροφὰς τῶν λογίων, καὶ εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ τὰς ἐξοχὰς τῶν Ἰονικῶν νήσων. Μοὶ ἔλειψεν ὅμως τὸ ἀναγκαιότερον· νὰ περιγηθῶ τὰς ἐπαρχίας τῆς φίλης Ἑλλάδος, καὶ ὡς ὁ ἀρχαιολόγος περιεργάζεται μὲ εὐλάβειαν τὰ παλαιὰ τῆς οἰκοδομήματα, οὕτω καὶ ἐγὼ νὰ παρατηρήσω μὲ προσοχὴν τὰς διαφόρους τῆς διαλέκτους καὶ νὰ συνάξω ἀπὸ τὰ στόματα τῶν χω-

*) Τὸν *Ρήγα Φεραῖον* μετεφράσαμεν ἡμεῖς ἰταλιστί.

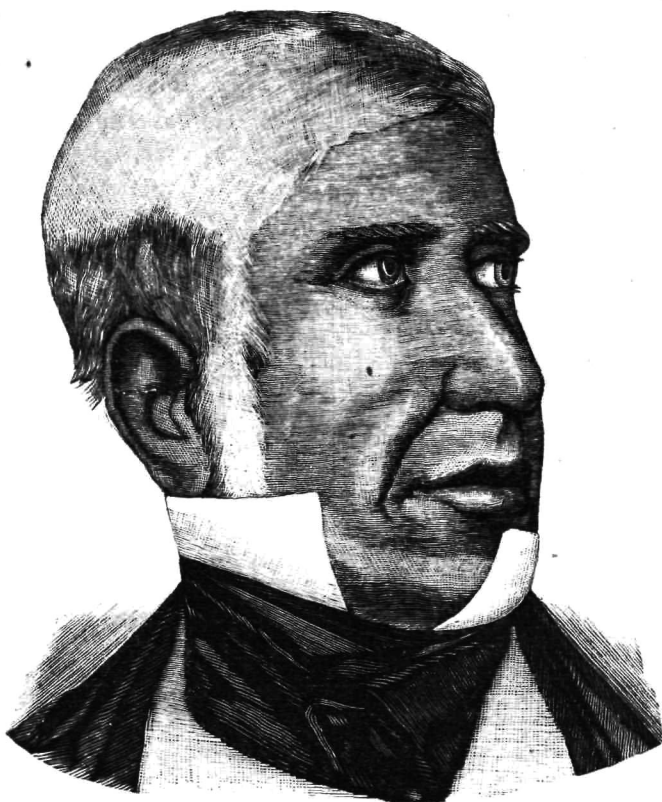
» ρικῶν, ὅσας παλαιὰς λέξεις καὶ φράσεις ἀρῆκεν ἔτι ὁ κκκός
 » τῆς Ἑλλάδος Δαίμων. Περιστάσεις ὅμως διάφοροι, δὲν συν-
 » εχώρησαν νὰ ἐκτελέσω καὶ κατὰ τοῦτο τὴν γνώμην μου. »
 » Τοῦ θεάτρου ἡ γλῶσσα βεβαίως πρέπει νὰ εἶνε ζῶσα, κκ-
 » θαρὰ, ἄνευ βαρβαρισμῶν καὶ χυδαῖσμῶν, καταληπτὴ εἰς
 » πάσας τὰς τάξεις.

Ὑπάρχουσι δύο γνώμαι· ἡ μὲν ὅτι ὁ Ζαμπέλιος ἠκολού-
 θησε δουρικῶς τὰ ἴχνη τοῦ Ἀλφιέρη, ἡ δὲ ὅτι μεταξὺ τοῦ
 ἰταλοῦ καὶ τοῦ Ἑλλήνος οὐδὲν κοινὸν ὑπάρχει. Ἡμεῖς ὅμως
 διακρίνομεν εἰς τὸν Ζαμπέλιον τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Ἰταλικοῦ πο-
 λιτισμοῦ καὶ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἀλφιέρη. Διακρίνομεν ὅτι
 δὲν τὸν ἠκολούθησε δουρικῶς, ἀλλ' ὅτι ἠθέλησε νὰ γίνῃ ὁ
 Ἀλφιέρης τῆς Ἑλλάδος δῆλα δὴ διὰ τῶν τραγωδιῶν νὰ
 ἀνάψῃ πατριωτικὴν φλόγα εἰς τὰ στήθη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ

ἅμα δὲ καὶ νὰ εἶνε δημιουργὸς Ἑλληνικῆς τραγωδίας. Εἰς
 τὸν Ζαμπέλιον εὐρίσκομεν καὶ τινὰ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ
 Ἀλφιέρη. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τινὰ τῶν ἐλαττωμάτων τῶν
 δύο τούτων μεγάλων πατριωτῶν εἶνε ἕνεκα τοῦ ἀρχικοῦ σκο-
 ποῦ δι' ὃν ἐποιήθησαν. Διὸ τὰ ὀνόματα αὐτῶν δεόν νὰ θαυ-
 μάζωνται ὡς τι ἱερὸν, ἀλλ' αἱ τραγωδίαὶ αὐτῶν δὲν δύναν-
 ται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ὑπόδειγμα τέχνης.

Πλὴν τῶν τραγωδιῶν, ἐποίησεν ὁ Ζαμπέλιος καὶ λυρικὰς
 ποιήσεις, ὧν τινὰς ἐδημοσίευσε· περίεργον δὲ εἶνε ὅτι καί
 τινες ποιήσεις του προσκρούουσι εἰς τὸ σοβαρὸν αὐτοῦ ὕψος
 καὶ τὸν χαρακτῆρά του, ὡς φέρ' εἰπεῖν:

Ὡ τί τρέλαις, τί μωρίαῖς,
 Γράφω πρῶτα τραγωδίας,
 Τώρα δὲ σὰν τὸ λολὸ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΜΠΕΛΙΟΣ

Με τὴ λύρα τραγουδῶ.
Μὴ κλαψοῦ μου Μελοπομένη,
Μένης παραπονεμένη
Ἄν χαϊδεύω τὴν Θαλίαν
Εἶναι γιὰ τὴν συντροφίαν.
Νὰ σοῦ πῶ ὅμως φανερά:
Μία ἰδέα ὀχληρὰ
Μοῦ γεμίζει τὸ κεφάλι,
Γιὰ τὴ μιὰ καὶ γιὰ τὴν ἄλλη.
Μὴ ἀντὶ νὰ σᾶς στολίζω
Με μπιστούκια σᾶς ξυλίζω.

Ἴδου καὶ ἄλλο!

Ἦλθ' ὁ Ἔρως καὶ μοῦ λέγει
— Τὶ ἔχεις κ' εἶσαι σκυθρωπός,
Ἴσως σ' ἄφηνεν ἡ Χλόη
Καὶ κατήντησες τρελός;
— Μ' ἐπρόδωσες, δὲ μ' ἄφηκε,
Καὶ σὺ καλὰ τὸ ξέρεις.
— Ῥόδον ὅπου μαλάχητες
Κακὰ τὸ συνεφέρεις.

Εἰς πλείστας *Ἀνθολογίας* δημοσιεύονται δύο ποιημά-
τια ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ζαμπελίου. Τὸ αὐτὸ μέγιστον λάθος
εἶδομεν καὶ εἰς τὴν *ρεωτάτην ἐπισημμένην καὶ βελτιωμέ-
νην* ἐκδοσιν τῆς *Ἀνθολογίας* τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου
(1888). Τῶν ποιημάτων τούτων τὸ μὲν ἀρχόμενον:

Γλυκοφέγγει, καὶ τ' ἄστρο τῆς αὐγούλας
Σημαδεύει πῶς ὁ ἥλιος προβαίνει.

εἶνε τοῦ μ. καρίτου κεφαλλήνος Σπυρίδωνος Εὐδιᾶ καὶ ἐποι-
ήθη ἐν Ζακύνθῳ δικαστοῦ ὄντος. Τὸ δὲ ἀρχόμενον:

Λευκὸ μου ῥόδο ποῦ ὠραῖα θ' ἀνοίξης
Δροσάτα φύλλα τῇ νέᾳ αὐγῇ

εἶνε τοῦ Ζακυνθίου λογίου Ἀντωνίου Μάτεσση τοῦ γνωστοῦ
συγγραφέως τοῦ *Βασιλικοῦ* (*).

Ὁ Ζαμπέλιος μετέφρασε καὶ τὸν *Ἀνακρέοντα*, ἀλλ' ἡμεῖς
δὲν ἔτυχεν νὰ ἴδωμεν τὴν μετάφρασιν. Κατὰ τὰς πληροφορίες
ἃς ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Ἰωάννην Σταματέλον εἶνε ἐπιτυχής.

* *

Ἐκτὸς τῶν ποιήσεων συνέγραψε θρησκευτικὰ τινὰ γυμνά-
σματα καὶ διατριβὰς περὶ τοῦ Ἰαμβικοῦ τῶν τραγωδιῶν
τοῦ στίχου, περὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ περὶ Ὁμήρου.
Τὰς δύο δὲ τελευταίας διατριβὰς ἀνέγνωσεν εἰς τὴν ἐν Κερ-
κύρᾳ ἰδρυομένην τῷ 1845 *Ἑταιρίᾳ τῶν Φιλομαθῶν*, ἧς
πρόεδρος ὑπῆρξεν ὁ πολὺς Μουστοξύδης. Ἐπίσης συνέγραψε
καὶ τὴν *Ἀυτοβιογραφίαν* του, τὴν ὁποίαν, ὅπως συμπληρώσῃ,
σπουδαίας ἐρεῦνας ἔκαμεν ὁ Ἰωάννης Σταματέλος, ἀλλὰ δὲν
τὴν ἐδημοσίευσεν. Μέρος δὲ αὐτῆς κατεχώρησεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ

(*) Ἐπίσης δυστυχῶς εἰς τὰς ἀθηναϊκὰς *Ἀνθολογίας* δημοσιεύεται
ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Σολωμοῦ τὸ ποιημάτιον

ἀστραπὴ φωτιά νὰ πέσῃ

ἐνῶ εἶνε τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Λαγγουιδάρα. Ἐπίσης δὲν εἶνε τοῦ
Σολωμοῦ τὸ ποιημάτιον «Σὺν τῇ σπύρᾳ κρυμμένη στῇ στάχτι».

ἀείμνηστος Σπυρίδων εἰς τὴν *Βιογραφίαν*, ἣν συνέγραψε διὰ
τὴν ἐκδοσιν τῶν τραγωδιῶν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Σεργίου Χ.
Ῥαφτάνη ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1860. Ὅτι ἡ ἐν λόγῳ *βιογραφία*
— ἄνωνύμως δημοσιευμένη — εἶνε τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Σπυρίδωνος,
τὸ ἐπ.βεβαιώσεν ἡμῖν ὁ ἴδιος ἐκδότης Ῥαφτάνης. Ἐκ τῆς
ἀξιολόγου ταύτης βιογραφίας ἠρύσθημεν καὶ ἡμεῖς εἰδήσεις
τινάς βιογραφικάς.

Ἐκ Ζακύνθου 1890

Σ. δὲ ΒΙΑΖΗΣ.

ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΒΙΝΖΕΡ ΑΠΟ ΤΟΥ ΝΙΓΕΙΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΛΠΟΝ ΤΗΣ ΓΟΥΙΝΕΑΣ

Ἐκτὸς τοῦ διασκήμου ἐξερευνητοῦ Στάνλεϋ, ὃν σήμερον
ἐπαξίως θαυμάζει σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος διὰ τὸ
ἐπιχειρηθὲν θαυμάσιον ταξείδιον εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς
καὶ ἕτερος τολμηρὸς περιηγητῆς ὁ Γάλλος ἀξιωματικὸς *Α.*
Ζ. Βινζέρ ἔφερον εἰς πέρας πρὸ ἐνὸς ἔτους λίαν ἐπικίνδυνον
ταξείδιον, ἀπὸ τοῦ *Νιγείρος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουινέας*.
Δυσκόλως δύναται νὰ πιστεῦσῃ τις, πῶς μεθ' ἐνὸς ὑπηρετοῦ
καὶ ἐννέα μόνον ἰθαγενῶν κατάρθωσε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰς με-
ταξὺ τοῦ ἄνω καὶ κάτω Νιγείρος ὑπαρχούσας ἐκτεταμένας
χώρας, ἃς μέχρι τοῦδε οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τίνι
τρόπῳ ἠδυνήθη νὰ ἐπιβληθῇ τοῖς ἀγρίοις, οἵτινες ἀνηλεῶς
θανατοῦσι πάντα ξένον ἐπισκεπτόμενον τὴν πατρίδα των.
Καὶ ὅμως γεγονὸς ἀναντίλεκτον εἶνε, ὅτι ἡ παράτολμος ἐπι-
χείρησις ἐπεραιώθη αἰσίως ἐντὸς δύο ἐτῶν καὶ ὁ Βινζέρ σήμε-
ρον συγκαταριθμεῖται μετὰ τῶν πρώτων ἐξερευνητῶν τῆς
Ἀφρικῆς.

Τύπος ἀκραίφνου πατριώτου εἰς μυρίας ὑπεβλήθη κακουχί-
ας, ὅπως καταστήσῃ γνωστὸν τὸ ὄνομα τῆς Γαλλίας, περὶ
τῆς ὁποίας εὐμενῶς ὁμιλοῦσι σήμερον οἱ τὰς χώρας ἐκεῖνας
κατοικοῦντες ἄγριοι λαοί.

Βίαν δὲν μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ὡς σύμβολον τῆς
κατακτήσεώς του, εἶχε πάντοτε τὰς λέξεις *Pax et Libertas*,
τὴν *Εἰρήνην* καὶ τὴν *Ἐλευθερίαν*. Γνώστης δὲ ὢν τῆς γλώσ-
σης τῶν ἰθαγενῶν καὶ ἐφωδιασμένος δι' ἀπειραρίθμων δώρων
πρὸς ἐκπληξιν καὶ θαυμασμόν τῶν μαύρων, περιῆλθεν ἀγρίας
χώρας ἐν αἷς πρὸ αὐτοῦ εὗρον τὸν θάνατον ἕτεροι ὁδοιπόροι
κατασφαγέντες ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων.

Τὴν 20 Φεβρουαρίου 1887 ἀνεχώρησεν εἰς Δάκαρ καὶ ἐκεῖ-
θεν εἰς Βάκελ, ὅπου διωργάνωσε τὰ τοῦ ταξιδίου του. Τὴν
ἀπὸ Βάκελ εἰς Βαμμάκὸ ὁδόν, προφυλαττομένην ὑπὸ ἰσχυρῶν
στρατιωτικῶν σταθμῶν, διῆλθεν ἄνευ τινος ἐπεισοδίου. Εἰς
Βαμμάκὸ ὑπάρχουσι δύο ὁδοί, ἡ μὲν φέρει εἰς τὰ Κράτη τοῦ
Ἀχμαντοῦ, ἀρχηγοῦ τοῦ Σεγκοῦ, ἡ δὲ εἰς τὰ τοῦ Σαμορύ.
Ἐπροτίμησε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν δευτέραν, ἐλπίζων νὰ τύχῃ